

УДК 312.6:616-053.3.004.12

Г.О.Слабкий¹, Ю.Ю.Габорець², О.О.Дудіна²

Характеристика захворюваності дітей першого року життя

¹Ужгородський національний університет

²Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України

Мета роботи – вивчити та проаналізувати показники захворюваності дітей першого року життя.

Матеріали та методи. При проведенні дослідження використано дані галузевої статистичної звітності за період 2013-2017 років. Використано статистичний та бібліосемантичний методи.

Результати та обговорення. Встановлено зростання показників як частоти хворих новонароджених (+8,3%) так і захворюваності дітей першого року життя (+3,1%).

Висновки. Зростання показників захворюваності дітей першого року життя вимагає впровадження на рівні держави цільових профілактичних програм.

Ключові слова: діти, перший рік життя, захворюваність, показники, структура.

Найбільш критичним віковим періодом, який характеризується особливостями морфологічних, функціональних і біологічних змін, що виникають під час адаптації дитини до умов позаутробного життя, є період новонародженості [1]. Негативна тенденція частоти гінекологічної патології, злоякісних новоутворень жіночих статевих органів, зростання екстрагенітальних захворювань вагітних закономірно вплинули на стан плода, для якого материнський організм є зовнішнім середовищем, що повністю забезпечує внутрішньоутробний розвиток. В свідомо патологічних умовах зростання плід має підвищений ризик розвитку патології і під час пологів, і в постнатальному житті [2, 4].

Однією з провідних характеристик і найбільш об'єктивним показником здоров'я новонароджених, що має кореляційний зв'язок з очікуваною тривалістю життя і малюковою смертністю, є їх фізичний розвиток, зокрема за параметром маси тіла при народженні, оскільки маса тіла дитини, що народилася, характеризує умови внутрішньоутробного розвитку плода і є інтегральним показником стану репродуктивного здоров'я жінки, перебігу гестаційного процесу та якості життя матері. Саме тому число народжених дітей з низькою масою тіла (менше 2500 г) експерти ВООЗ вважають об'єктивним критерієм соціально-економічного благополуччя населення. При цьому надзвичайно важливо, що даний параметр об'єктивний за своєю природою і може визначатися на рівні популяції [6].

Найбільш вразливими серед мало вагових дітей є новонароджені з «дуже малою» масою тіла при народженні. Такі діти мають найбільший ризик смерті і перинатальної захворюваності серед усіх передчасно народжених дітей, найвищий ризик віддалених несприятливих наслідків, у тому числі інвалідизацію. В цілому показники частоти маловагових дітей залишаються високими при підйомній тенденції до збільшення –5,48% у 2013 р. і 5,7%, у 2017 р. [1, 3]

Вагомим критерієм стану здоров'я новонароджених є динаміка частоти народжених хворими і захворівших

новонароджених та захворюваність за класами хвороб і окремими захворюваннями. Слід відмітити, що на відміну від параметрів фізичного розвитку новонароджених, які повною мірою характеризують здоров'я потомства, що народжується, показники частоти народжених хворими і захворівших новонароджених та захворюваність за класами хвороб і окремими захворюваннями, більш суб'єктивні за своєю природою і залежні від діагностичних критеріїв і, певною мірою «кон'юнктурні». При цьому ці показники характеризують не лише якість здоров'я дітей, що народилися, але і рівень акушерської і неонатальної допомоги [5].

Мета роботи – вивчити та проаналізувати показники захворюваності дітей першого року життя.

Матеріали та методи

При проведенні дослідження використано дані галузевої статистичної звітності за період 2013-2017 років. Використано статистичний та бібліосемантичний методи.

Результати та обговорення

В ході дослідження встановлено, що в Україні за останні 5 років динаміка частоти хворих новонароджених, які мали масу тіла при народженні 500 г і більше мала негативну тенденцію – 149,9 на 1000 народжених живими у 2013 р. і 162,34 у 2017 р. Збільшення показника на 8,3 %. Тривожним є все ще високий рівень тяжких, що суттєво впливають на якість подальшого життя і спричиняють інвалідизацію дітей, уроджених аномалій, деформацій та хромосомних порушень (26,04%) та перинатальних станів – сепсису новонароджених (0,67 %), інфекцій, специфічних для перинатального періоду (9,08%), неонатальної жовтяниці (36,45%) та інших порушень церебрального статусу новонародженого (26,72%).

Визначальним як в загальному розвитку дитини, так і в формуванні його здоров'я є перший рік життя, який характеризується особливо високими темпами фізичного,

нервово-психічного розвитку, функціонального дозрівання органів і систем. Встановлено, що на першому році життя істотний вплив на стан здоров'я мають біологічні чинники, а саме перебіг вагітності, здоров'я батьків, фізіологічна зрілість тощо.

Незважаючи на широке впровадження в діяльність закладів охорони здоров'я України сучасних

перинатальних технологій, виключно грудного вигодовування, захворюваність дітей до одного року життя за період 2013-2017 рр. мала несприятливу тенденцію і підвищилася з 1450,7 на 1000 дітей, що досягли одного року життя у 2013 р. до 1495,37 у 2017 р. (на 3,1 %) (рис. 1.)

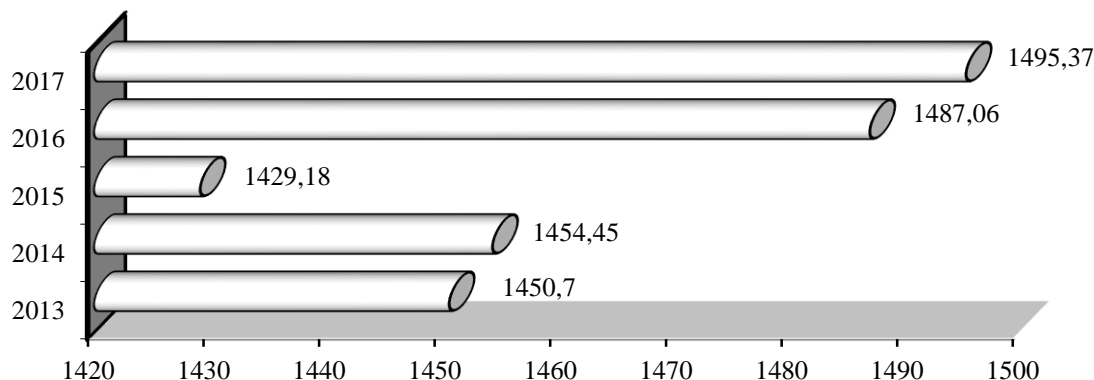

Рис. 1. Динаміка захворюваності дітей першого року життя в Україні у 2013–2017 рр. (на 1000 дітей відповідного віку)

Провідними причинами цього є несприятливі соціально-економічні та екологічні чинники, а також погіршення здоров'я батьків і новонароджених. Негативна тенденція захворюваності дітей на першому році життя відбулася в основному за рахунок приросту хвороб органів травлення (9,08%), органів дихання (5,91%), в меншій мірі за рахунок приросту природжених вад розвитку, деформацій та хромосомних аномалій (1,24%), окремих станів, що виникають у перинатальному періоді (0,97%) та органів травлення (0,55%). Разом з цим, відзначаються

позитивні зрушення в зниженні захворюваності дітей цього контингенту ендокринними хворобами, розладами харчування та порушеннями обміну речовин (темп убутку 8,62%), деякими інфекційними та паразитарними хворобами (4,53%), хворобами нервової системи (2,96%), ока та його придаткового апарату (2,82), хвороб крові й кровотворних органів та окремих порушень із залученням імунного механізму (2,58%), хвороби вуха та соскоподібного відростка (1,74%) (табл.).

Таблиця
Динаміка захворюваності дітей першого року життя за основними класами хвороб в Україні у 2013–2017 рр. (на 1000 дітей відповідного віку)

Клас хвороб	2013	2014	2015	2016	2017	Темп приросту, %
Деякі інфекційні та паразитарні хвороби	34,69	32,80	33,6	31,5	33,12	-4,53
Хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму	70,45	71,24	69,3	70,07	68,63	-2,58
Ендокринні хвороби, розлади харчування та порушення обміну речовин	39,46	41,1	37,94	36,66	36,06	-8,62
Хвороби нервової системи	62,79	62,40	62,2	60,66	60,93	-2,96
Хвороби ока та його придаткового апарату	52,05	51,76	51,8	50,85	50,58	-2,82
Хвороби вуха та соскоподібного відростка	26,46	27,01	26,2	25,38	26,0	-1,74
Хвороби органів дихання	810,37	812,22	793,1	855,72	858,25	5,91
Хвороби органів травлення	51,55	53,21	54,44	54,9	56,23	9,08
Хвороби шкіри та підшкірної клітковини	66,7	67,23	66,64	64,73	67,07	0,55
Природжені вади розвитку, деформації та хромосомні аномалії	44,98	45,97	45,9	45,87	45,54	1,24
Окремі стани, що виникають у перинатальному періоді	137,17	136,02	133,1	136,17	138,5	0,97

Високий рівень захворюваності дітей першого року життя зумовлений високим рівнем хвороб органів дихання (858,7) та окремих станів, що виникають у перинатальному періоді (138,5), які займають провідні місця у структурі захворюваності дітей першого року життя. Упродовж останніх 5-ти років захворюваність дітей першого року життя підвищилася в 15 регіонах з найбільшим темпом приросту (10,3%-13,9%) у Львівській, Київській і Запорізькій областях, за винятком м. Києва та Закарпатської області, де утримується тенденція до зростання цього показника. На достатньо низькому рівні (1003,7 і 1057,15) при позитивній динаміці у 2017 р. (температура утрату 6,6% та 8,1%), утримується захворюваність немовлят лише у Тернопільській і Черкаській областях. Водночас на високому, більше 1700,0 при негативній тенденції, утримується захворюваність дітей першого

року життя у Житомирській, Запорізькій, Івано-Франківській та Рівненській областях.

Структура захворюваності дітей першого року за роки дослідження не змінюється. Перші рангові місця займають хвороби органів дихання (57,4%), окремі стани, що виникають у перинатальному періоді (9,3%), хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму (4,6%), хвороби нервової системи (4,1%), органів травлення (3,67%) (рис.2).

Наразі в Україні функціонує комплексна система профілактики, спрямована на зменшення ризику формування негативних змін стану здоров'я дітей, впроваджується система корекції і підтримки їхнього здоров'я через систему первинної медико-санітарної допомоги, здійснюється впровадження медико-організаційних технологій з доведеною ефективністю.

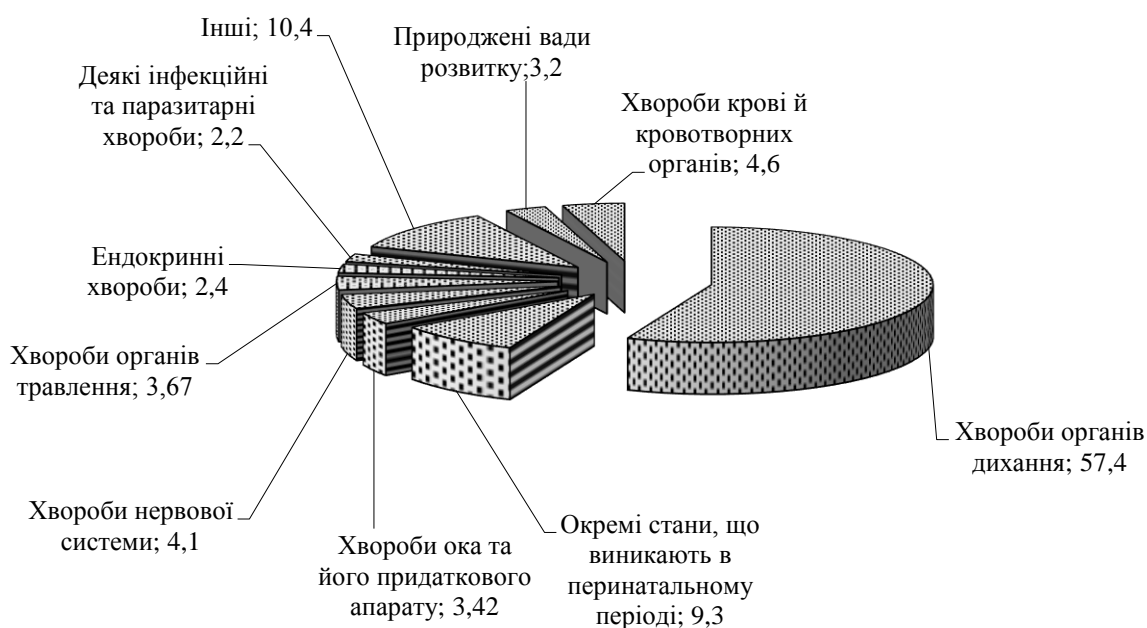

Рис. 2. Структура захворюваності дітей першого року життя за деякими класами хвороб у 2017 р. (%)

Висновки

В Україні за останні 5 років динаміка частоти хворих новонароджених, які мали масу тіла при народженні 500 г і більше збільшилася на 8,3 %. Структуру хвороб новонароджених складають уроджені аномалії, деформації та хромосомні порушення (26,04%) та перинатальні стани – сепсис новонароджених (0,67 ‰), інфекції, специфічні для перинатального періоду (9,08‰), неонатальна жовтяниця (36,45‰) та інші порушення церебрального статусу новонародженого (26,72‰).

Захворюваність дітей до одного року життя за період 2013-2017 рр. мала несприятливу тенденцію і

підвищилася з 1450,7 на 1000 дітей, що досягли одного року життя у 2013 р. до 1495,37 у 2017 р. (на 3,1 %).

Перші рангові місця в структурі захворюваності дітей першого року займають хвороби органів дихання (57,4%), окремі стани, що виникають у перинатальному періоді (9,3%), хвороби крові й кровотворних органів та окремі порушення із залученням імунного механізму (4,6%), хвороби нервової системи (4,1%), органів травлення (3,67%).

Перспективи подальших досліджень пов'язані з вивченням поширеності хвороб серед дітей першого року життя.

Література

1. *Габорець Ю. Ю.* До забезпечення права на життя новонароджених недоношених дітей / Ю. Ю. Габорець, О. О. Дудіна // Україна. Здоров'я нації. – 2017. – № 1 (42). – С. 103–110.
2. *Дудіна О. О.* Сучасний стан захворюваності вагітних і новонароджених / О. О. Дудіна // Здоров'я нації. – 2013. – № 2. – С. 9–15.
3. *Дудіна О. О.* Сучасні перинатальні технології – важлива складова поліпшення здоров'я дітей / О. О. Дудіна, А. В. Терещенко, Р. О. Моїсеєнко // Современная педиатрия. – 2015 – № 4. – С. 24–29.
4. *Дудіна О. О.* Деякі проблеми репродуктивного здоров'я населення України / О. О. Дудіна, Р. О. Моїсеєнко // Україна. Здоров'я нації. – 2008. – № 3–4 (7–8). – С. 28–34.
5. *Дудіна О. О.* Перші результати впровадження заходів національного проекту «Нове життя» – нова якість охорони материнства та дитинства» / О. О. Дудіна, А. В. Терещенко // Вісник соц. гігієни та орг. охорони здоров'я України. – 2014. – № 1. – С. 5–12.
6. *Терещенко А. В.* Аналіз системи моніторингу і оцінювання регіоналізації перинатальної допомоги у різних країнах світу / А. В. Терещенко, О. О. Дудіна, Р. О. Моїсеєнко // Здоров'я жінки. – 2014. – № 10 (96). – С. 43–49.

Дата надходження рукопису до редакції: 05.04.2018 р.

Характеристика захворюваності дітей першого года жизни

Г.А. Слабкий¹, Ю.Ю. Габорець², Е.А.Дудіна²

¹Ужгородський національний університет,
г. Ужгород, Україна

²ГУ «Український інститут стратегічних досліджень МЗ України», г. Київ, Україна

Цель – изучить и проанализировать показатели заболеваемости детей первого года жизни.

Материалы та методи. Использовано данные отраслевой статистической отчетности за 2013-2017 гг. Использовано статистический и библиосемантический методы.

Результаты и обсуждение. Показано увеличение частоты больных новорожденных (+8,3%) и заболеваемости детей первого года жизни (+3,1%).

Выводы. Увеличение показателей требует внедрения на уровне государства целевых профилактических программ.

Ключевые слова: дети, первый год жизни, заболеваемость, показатели, структура.

Characteristics of infants' morbidity in the first year of life

G.O. Slabkiy¹, Yu.Yu. Gaborets², E.A. Dudina²

¹Uzhhorod National University
²PE “Ukrainian Institute of Strategic Researches MHC of Ukraine”, Kyiv, Ukraine

Purpose – to study and analyze the indices of morbidity among infants of the first year of life.

Materials and methods. The data of branch statistical reporting for the years 2013-2017 were used. Statistical and biblio-semantic methods were applied.

Results and discussion. Increase of the frequency of sick newborns (+8.3%) and morbidity among the infants of the first year of life (+3.1%) is demonstrated.

Conclusions. The increase of indices requires the implementation of target prophylactic programs at the level of State.

Key words: infants, first year of life, morbidity, indices, structure.

Відомості про авторів

Слабкий Геннадій Олексійович – д.мед.н., проф., зав. кафедри громадського здоров'я факультету післядипломної освіти та доуніверситетської підготовки ДВНЗ «Ужгородський національний університет»; вул. Собранецька, 148, м. Ужгород, Україна.

Дудіна Олена Олександрівна – к.мед.н., зав. відділом ДУ "Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України"; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна.

Габорець Юрій Юрійович – к.мед.н., пошукувач ДУ "Український інститут стратегічних досліджень МОЗ України"; пров. Волго-Донський, 3, м. Київ, 02099, Україна.